

DE KERSTKLOKJES

naar het
ENGELSCH

Uitgegeven door de Nederlandsche Zondagschoolvereniging
AMSTERDAM, F.W. EGELING.

D E
KERSTKLOKJES.

VRIJ BEWERKT NAAR HET ENGELSCHE

DOOR

C

Uitgegeven door de
Nederlandsche Zondagsschool-Vereeniging.

AMSTERDAM,
F. W. EGELING.

DE KERSTKLOKJES.

Laat de klokjes luiden,
Klinken in uw hart,
Klinken God ter eere,
Onder vreugd' en smart.

Het was de Zondag vóór Kerstmis; de laan, waarmede men uit de pastorie naar het dorp ging, was gevuld met meisjes van de Bijbelklasse, die juist afscheid hadden genomen van mevrouw Elling, de vrouw van den predikant. Het was een Bijbelklasse (de meisjes noemden het geen Zondagsschool meer, omdat ze zich daar te groot voor vonden) uit de gewone bestanddeelen samengesteld. Er waren meisjes onder, die altijd op hun tijd pasten, en andere, die voortdurend te laat kwamen. Er waren netgekleede meisjes, wier Zondagsche tooi een bron van verbazing was voor hare kameraadjes en niet minder voor hare onderwijzeres, en er waren slordige meisjes, wier kleedingstukken het nooit met de eigenares, en evenmin met elkander schenen te kunnen vinden. Hier was een meisje, altijd op het punt een goed antwoord te geven, maar die nooit verder kwam dan dit begin; daar een ander, die er zelfs nooit aan dacht te antwoorden. Er waren er, die een voorraad antwoorden hadden, op elke vraag sluitend, en er waren er ook, wier denkvermogen zoo langzaam werkte, dat men soms twijfelde of het ook soms stilstond, totdat men op eens verrast werd door zulk een juist

antwoord, dat het bijna scheen of het eene vergissing was. Eene van die laatste soort was het, die de kerst-klokjes wilde doen luiden, „klinken in haar hart,” zooals boven het boekje staat, dat ge thans leest. Het was dan de Zondag vóór Kerstmis; o, zoo'n koude Kerstmis! de vorst en de wind hadden zoo iets fels en doordringend hard als de sneeuwbal, waarin ondeugende jongens een steentje hebben gerold. In één woord, het was een ouderwetsche Kerstmis, en iedereen, die er over klaagt, dat ouderwetsche winters uit de mode zijn, zou ik dat jaar wel eens willen verzoeken op de N.O. kust van Engeland, waar het dorp Winthrop is gelegen, en ons verhaal begint. Ik zeide, dat de meisjes, die uit de pastorie kwamen, meisjes waren, zooals ze overal gevonden worden, en toen ze in groepjes huiswaarts liepen, waren haar gesprekken dezelfde, die elk ander troepje meisjes in haar omstandigheden zou gehouden hebben.

Zij spraken er onder elkander over wie haar versje zonder fout had opgezegd, en wie middenin was blijven steken, over de japon, die mevrouw Elling aan had, en hoe zij Jaantje Moor naar haar broer op zee had gevraagd; hoe prettig Suze had gezeten — vlak naast de kachel, en hoe zorgvuldig de vrouw van den predikant Marie Horst had toegestopt, in de hoop dat hare verkoudheid niet erger zou worden door de koude wandeling; — deze en dergelijke onderwerpen werden behandeld, terwijl enkele echte buitenkinderen zwijgend naast elkander voortliepen.

„Den volgenden Zondag ben je niet meer hier, Martha,” zei eene der spreeksters tot een kort, ingedrongen meisje, die mevrouw Elling in het bijzonder had toegesproken. „Ik wilde wel, dat ik ook wegging, het zou nog eens een verandering zijn. Ge zult als een juffrouw terugkomen uit de stad, met een hoed, zooals die van juffrouw Groote van ochtend in de kerk, zoo'n mooie, als een kroon op een plaatje!”

„Neen, dat zal ik niet,” was het korte antwoord. „Ik zou je bedanken om van alle kanten bekeken te worden om mijn opschik.”

„Ik zou wel eens willen weten of je die dame tegen zult komen, — hoe heet ze ook weêr? — die ons de boodschap zond in mevrouw Elling's brief.”

„Ik zou haar wel herkennen,” was Martha's antwoord, „en zij zou het mij niet kwalijk nemen, als ik de straat overstak om haar aan te spreken. Ik zal het zeker doen, als ik haar zie.”

Dit was een zeer lang betoog voor Martha, die niet zeer spraakzaam was, en bewees tevens hoe weinig begrip zij had van een stad als Londen, en van de groote onwaarschijnlijkheid, dat twee menschen elkaar daar dadelijk zouden ontmoeten; tegelijk ziet men er echter ook uit, dat bovengenoemde dame grooten indruk op het meisje had gemaakt.

Ongeveer een jaar vóór het begin van dit verhaal had een vriendin van mevrouw Elling de Bijbelklasse waargenomen, toen zij geruimen tijd in de pastorie doorbracht. Later was de vrouw van den predikant dikwijls teruggekomen op hetgeen hare vriendin had gezegd, en, indien al niet woordelijk, de inhoud van het gesprokene was van week tot week herhaald. Op dezen Zondagmiddag had mevrouw Elling de meisjes eenige regels uit een brief harer vriendin voorgelezen:

„Zeg aan uwe meisjes, dat ik haar een goed, gezegend Kerstfeest toewensch, en dat zij het lied van de Kerstklokjes moeten laten klinken in hun hart: „Gode zij dank voor zijne onuitsprekelijke gave”.”

Mevrouw Elling had niet veel aan die woorden toegevoegd — een kort woord betreffende die gave, de waarlijk onuitsprekelijke gave van het Kerstfeest — woorden, kort genoeg om door de onverschilligen spoedig te worden vergeten, ernstig genoeg om door de aandachtigen te worden bewaard tot op den dag, waarop de Kerstklokken zouden luiden, die moesten weerklinken in haar hart.

Hier moet ik onzen Hollandschen lezeressen en lezers mededeelen, dat in Engeland alle kerkklokken, groote en kleine, luiden op het Kerstfeest; echter niet zooals dit bij ons gebeurt, als onze lieve Prinses jarig is, of onze geëerbiedigde koning; neen, het zijn verschillende klokken, die elk een anderen klank hebben; wordt er nu om beurten aan die klokken getrokken, dan hoort men als een lied de tonen zacht en schoon ruischen door de stilte van den winteravond.

Martha Brooks woonde ver weg, dicht bij de zee, en op de lange wandeling daarheen had zij dus tijd om over allerlei na te denken. Aan stof tot overpeinzing ontbrak het haar niet, want er zou deze week een groote verandering in haar leven plaats grijpen. Den dag na Kerstmis ging zij dienen in Londen; reeds lang had zij hier naar uitgezien — niet met eenige hooggespannen verwachting, maar in de vaste overtuiging, dat hare beurt zou komen, evenals die van hare oudere zusters reeds gekomen was.

Toen Lize vertrok — de eerste, die het stille buitenleven verwisselde met de onbekende wereld der groote stad, waren hare zusters een en al verbazing geweest om te weten hoe zij zich wel gevoelen zou op die lange reis in den spoortrein, met haar mooie japon en stevige laarzen, de opbrengst der zuinig bijeengegaarde spaarpenningen, en de kleintjes wenschten toen, dat hun tijd ook weldra daar mocht zijn.

Jaantje was een jaar na Lize vertrokken, en Martha vond het niet meer dan natuurlijk, dat zij ook ging, nu Mina oud genoeg was om hare plaats te vervullen, zoodat zij de geheele zaak beschouwde als iets wat geheel haarzelf aanging. Martha was een meisje, dat niet veel vooruitzag. Zij nam het leven, zooals het zich aan haar aanbod, en ging het niet altijd zooals zij het wenschte, dan was er zeker niets aan te veranderen. Het was niet aangenaam om steeds door moeder te worden beknord, maar andere meisjes hadden het in dat opzicht niet beter. Haar vader was een

man die zelden sprak, en even zelden liet blijken, dat hij eenige betrekking op haar had. Zij had gelezen van vaders, die hunne kinderen liefhadden, en dit toonden, wier hart naar hen uitging; maar, als zij het goed overdacht, gebeurde dit alleen in de geschiedenis van Jozef, den verloren Zoon, of in boeken daaraan ontleend; zoo vele vaders in hare omgeving sloegen en mishandelden hunne kinderen, dat zij zichzelf, over het geheel genomen, nog al goed af vond.

Nooit had Martha in haar leven iets heel plezierigs ondervonden tot op den dag, waarop alles wat aangenaam was, een aanvang nam.

Haar tehuis was een graadje beter dan de omgeving, waarin het zich bevond. Geen bijzondere zonde of schande had er een schaduw op geworpen, ofschoon vader noch moeder veel van het gewicht daarvan zouden hebben gevoeld. Niemand kwam boven het peil van het gewone dagelijksche leven. De kinderen waren naar school gezonden, onder een onbepaalden indruk, dat het later wel eens te pas kon komen; evenzoo bezochten ze geregeld de kerk, want moeder Brooks zei: men kon nooit weten, waar het later nog eens goed voor was. Zij zelf was, na haar huwelijk nooit meer in de kerk geweest, behalve wanneer er een kleintje was gekomen, verder ging haar begrip van haar Christenplicht niet, en met haar man was het al eveneens gesteld. Het is aangenaam en verheffend om van landelijke godsvrucht te lezen; maar ach, van hoe vele gezinnen op het land is dit het, misschien nog te gunstig geteekend, beeld.

De eerste zonnestraal op Martha's pad was een bezoek geweest van Mevrouw Elling, de toen nieuw aangekomen predikantsvrouw, die haar gevraagd had om 's Zondagsmiddags in de pastorie te komen. Martha stond vóór de waschtobbe, met hare armen diep in het zeepsop, toen mevrouw kwam, en kon zich niet voorstellen, dat het voor iemand veel onderscheid zou maken of zij kwam of niet. Maar mevrouw Elling had het zoo

heel vriendelijk gevraagd, en moeders vele bezwaren waren weggesmolten als sneeuw voor de zon: „het was toch geen werkdag, en in het middaguur had Martha niets te doen.”

Zoo volgde de toestemming; dat was nu drie jaar geleden, en sedert dien tijd had Martha zelden of nooit gemist. Onder de harde oppervlakte van het dagelijksche leven kwam er toen langzamerhand, heel, heel in de diepte, zonder dat zij het zelf bemerkte, een verruiming van het hart, een ontwakend verlangen naar een beter, hooger leven. Een vroeger nooit gekende begeerte ontstond in haar, een vermoeden, dat alles wat zij in de kerk hoorde, wat zij vroeger op school had geleerd iets waars, iets wezenlijks in zich had, — iets betee-kende, ook voor haar.

Het kwam nog slechts als een schemerachtig vermoeden, zoo onzeker en vreemd, dat zij zichzelf ernstig moest onderzoeken vóór zij het voor zeker aannam. Het zaad was zeer diep in haar hart gevallen, zóó diep, dat de eerste uitingen van een ontkiemend leven onder den grond bleven als wortels en onzichtbare vezelen; en ofschoon zij zichzelf in het minst niet onder hen rekende, behoorde zij in waarheid tot dezulken, die hongeren en dorsten naar gerechtigheid en die verza-digd zullen worden. —

Een scherpe oostenwind blies over de vlakte, en Martha trok haar doek vaster om de schouders, en dacht, al doorstappend over den hard bevroren grond, of diezelfde wind ook in Londen kon waaien; toen, peinzend over haar toekomstig leven in de groote stad, herhaalde zij de woorden, die haar nog steeds in de ooren klonken: »Ik moet de klokjes dit lied laten her-halen: »Gode zij dank voor zijne onuitsprekelijke gave”. Het is mij alles nog niet recht duidelijk, maar iets begrijp ik er wel van, »onuitsprekelijke gave”, de Bijbel zegt: »de genadegift Gods is het eeuwige leven door Jezus Christus onzen Heer.” Dat eeuwige leven is de Kerst-gave, want toen werd Jezus Christus geboren, die in

mijne plaats stierf, om de straf der zonde voor mij te dragen, opdat er niets meer zou zijn, dat scheiding maakte tusschen God en mijn hart. Het schijnt haast al te veel, dat diezelfde Heer, wiens bestuur gaat over allen, over de heilige engelen, over de menschen in Londen en in de andere groote steden, dat Hij zelf er aan zou denken om die gave te geven aan mij. Maar toch, de Bijbel zegt het duidelijk, en Gods woord kan niet liegen. Het is dus een zékere belofte, ook voor mij, ik heb er om gevraagd, en Hij zal het mij geven, het eeuwige leven door Jezus Christus onzen Heer. Welk een heerlijk Kerstgeschenk zou dit zijn, dat ik mee kon nemen naar Londen om het nooit, nooit meer te verliezen."

KERSTFEEST BIJ DE FAMILIE BROOKS.

De kerkklok te Winthrop begon te luiden, op den eersten Kerstdag, en de gemeente trad langzamerhand het kerkgebouw binnen. Het was een goede opkomst ditmaal; behalve de gewone kerkgangers zag men hier en daar menschen, die er maar éénmaal in het jaar kwamen, uitgelokt door de schoone versieringen, zooals dat in Engelsche kerken op het Kerstfeest de gewoonte is.

De bewoners van het kasteel zaten reeds vroeg in hun bank; de heer Greeham, statig als altijd, en mevrouw met een vriendelijken trek om het fijn besneden gelaat, alsof zij de dorpsbewoners wilde verzekeren, dat alles met de uitdeeling in orde was, en wie zijn deel nog niet thuis kreeg, moest maar rustig afwachten. De voorzanger, de oude Mapper, streek onder het voorlezen van de 10 geboden nu en dan eens over zijn roode bouffante, en zag dan naar de bank van het

kasteel, om mevrouw te doen opmerken, hoe welkom dit jaarlijksche geschenk hem was. Zijn kleinzootjes, onder het orgel, in de achterste banken, droegen ook roode bouffantes, maar die waren wat verschoten, waardoor ze haar afkomst van vroegere Kerstfeesten verrieden.

De zon scheen helder en vriendelijk door het gekleurde glas der vensters, toen de gemeente aanhief:

Nog juicht ons toe die zaalge nacht,
 Waarin 't gestarnt met nieuwe pracht,
 En 't Engelenheir met nieuwe vreugd,
 Zich over Jezus' komst verheugt.

Hij komt, die 't beeld des Vaders draagt,
 Geboren uit een reine maagd,
 Gods Zoon in 't vleesch, der Engelen Heer,
 God zelf, Hij komt, elk zing' Hem eer.

Dat is de „onuitsprekelijke gave”, dacht Martha: geen wonder, dat alleen engelen zoo heerlijk een tijding konden brengen; en zij zong mede met een blijdschap in het hart, waarover zij zelve verwonderd was. Maar, dacht zij verder, geen wonder, dat ik blijde ben, Hij kwam voor mij op aarde. Het zou veel natuurlijker schijnen als die onuitsprekelijke gave alleen voor rijke menschen ware geweest, die hebben zooveel wat wij moeten missen. Ik heb geen warmen mantel, zooals de jonge dames van het kasteel, en geen hoed met veeren, en ik ben ook niet mooi, zooals mevrouw Elling, maar toch is die gave ook voor mij. »Al den volke” zei de engel, het is iets om nooit te vergeten: »het eeuwige leven, door Jezus Christus, onzen Heer.”

Martha wist niet, dat de Kerstkllokjes reeds klonken in haar hart, toen zij zoo blijde meeging. Zij wist alleen, dat zij ook deel had aan de vreugde van dien dag, omdat de Christus, in Bethlehem geboren, haar Heiland was, die met haar zijn zou nu en „tot aan de voleinding der wereld.”

Toen de kerk uit was, wenschten alle menschen

elkander een gelukkig Kerstfeest. Dat is zoo de gewoonte in Engeland; zelfs de heer van het kasteel knikte de verschillende groepjes op het kerkhof vriendelijk toe. Mevrouw Elling sprak met hare vele vrienden, en vraagde belangstellend naar ieders belangen. Martha's oogen volgden haar op een afstand, zij hoopte in stilte ook aangesproken te zullen worden, maar zij was te verlegen om ook slechts een stap nader te gaan.

Hare beurt kwam echter; een vriendelijk woord, mevr. Elling's hand op haar schouder, een zachte glimlach, dit alles verhoogde voor Martha de feestvreugde van dien dag.

„Uw laatste dag bij ons, kindlief! moge het een gelukkige dag zijn. Vergeet niet mij te laten weten, hoe ge het in Londen maakt; en, niet waar, de Kerstklokjes kunnen het geheele jaar door luiden, klinken in ons hart.”

Mevrouw Elling volgde hierop haar man, den predikant, en met een gevoel van verlatenheid in het hart zag Martha hen na tot aan het hek van de pastorie. Tot haar eigen verbazing zag alles rondom haar er lang niet meer zoo vroolijk uit als even te voren, ofschoon de zon nog even helder scheen op den besneeuwden grond. Wat scheelde haar toch? Groote tranen kwamen haar in de oogen, toen zij de laatste woorden herdacht van mevrouw Elling, wier stem zij zoo gaarne hoorde.

Zij trachtte zich weêr voor te stellen hoe mevrouw haar de hand op den schouder had gelegd, en vraagde zichzelf af, of het mogelijk zou zijn dat mevrouw haar een weinig miste. „Ons hart” had zij gezegd, „alsof wij in iets samen konden werken,” dacht Martha. „Ja, ik zal er aan denken, altijd, altijd! Al was het alleen om harentwil zou ik het reeds doen; maar, er is meer, ik heb de onuitsprekelijke gave ontvangen, en dat zal ik nooit vergeten, mijn leven lang.”

Het was etenstijd, toen Martha thuiskwam en vrouw Brooks zette met behulp van Mina het vleesch en den

koek op tafel, die haar van het kasteel waren toegezonden; want in Engeland eet iedereen met Kerstmis een heerlijken koek met krenten en rozijnen, en in vele arme gezinnen wordt de „podding” door meergegodeen verschaft, indien de middelen niet toereikend zijn om het zelf te bereiden. Deze maaltijd verlevendigde altijd de gedachtenis aan de afwezige familieleden; zoo ook in de woning der familie Brooks. Zij waren menschen van weinig woorden, en zoo diep had een zeker geloof in hen wortel geschoten, dat wat gebeurde, zeker ook zoo zijn moest, in dit geval het jaarlijksche vertrek van een der meisjes naar Londen, dat er weinig meer over hen werd gesproken na hun afreis, behalve alleen dat de afwezige dochters altijd aan de anderen ten voorbeeld werden gesteld: — „daar hebt ge Lize, *die* deugde nog eens ergens voor . . .” de aangesprokene kon dan zelf den zin voltooien, en bedenken in hoever de vergelijking gunstig uitviel.

Toen zij allen rondom de podding zaten, begon vader Brooks zijn lang beraamd plan ten uitvoer te brengen, om namelijk Martha bij haar vertrek een woordje toe te spreken. Zijne vrouw was met dit voornemen ingenomen, want hoe weinig plaats het gevoel ook in haar dagelijksch leven bekleedde, toch deed het haar goed, wanneer haar man een enkele zijner verplichtingen als vader van zijne kinderen nakwam.

„Lize eet thans zeker ook haar Kerstpodding hier of daar,” was zijne opmerking, die bewees, dat hij waarlijk nog aan de afwezigen dacht.

„En pas twee jaar, dat zij weg is” — zette zijne vrouw voort. — „Dat jaar was de koek grooter dan thans; de keukenmeid van het kasteel maakt hem elk jaar wat kleiner. Na Lize's vertrek was er een handvol rozijnen minder, en toen Jaantje haar volgde, een half pond meel. Wij zullen het volgend jaar nog minder hebben om Martha; als ik de dames van het kasteel eens hier voorbij zie komen, zal ik ze vragen of het hare bedoeling is.”

„En Jaantje” — zette Brooks voort, nadat moeder voor de tweede maal had rondgediend — „hèt zou mij niets verwonderen, als zij thans ook podding at.” Zijne vrouw zag naar de klok en merkte op dat het op slag van één uur was; de kinderen keken ook allen naar de klok, die een helderen slag deed hooren, waarop allen zich met vaders gedachtengang volkomen konden vereenigen.

Het was geen kleine zaak voor Brooks aldus het gesprek te leiden; al de overige dagen van het jaar at hij zwijgend wat hem werd voorgezet, en uitte alleen nu en dan een ongeduldig woord tot zijne vrouw, als de kost wat schraal was. Het Kerstfeest was evenwel niet zonder invloed op hem gebleven; de twee vorige opmerkingen waren zoo goed opgenomen, dat hij er een derde waagde, naar het voorgaand model: „Het volgend jaar zal Martha heel ergens anders haar podding eten, daar kunt ge op rekenen.” Martha werd vuurrood, toen zij aller oog op zich gevestigd zag. Moeder Brooks overlegde bij zichzelf, dat zij morgen, zijnde een werkdag, geen tijd had te verliezen, en dat het dus veel eenvoudiger zou zijn hare afscheidsvermaningen thans af te doen; zij knikte daarom haar man bemoedigend toe, zag Martha en de andere kinderen heel ernstig aan, als wilde zij zeggen: „dit moogt gij allen wel ter harte nemen,” en herhaalde toen nog eens: »Martha zal het volgend jaar heel ergens anders haar podding eten; — nu, Martha, denk er aan, pas goed op, kind. — Dat is nu van vader en mij.”

Een oningewijd toeschouwer zou misschien gedacht hebben, dat er al heel weinig verband was tusschen het eerste en het tweede deel dezer vermaning, en zich afvragen, welken invloed de opmerking betreffende de podding op haar volgend leven moest uitoefenen, maar ik geloof niet dat dit Martha of een der andere huisgenooten trof. Integendeel, er was een zekere moederlijke waardigheid en vriendelijkheid in de woorden: »dat is van vader en mij,” die hun weg vonden.

tot in Martha's hart, terwijl een wonderlijk verlaten gevoel over haar kwam bij de gedachte aan het oude, welbekende thuis, dat zij morgen zou verlaten voor een geheel zelfstandig leven.

„Ja moeder,” zei ze heel zacht.

„Zooals moeder zegt,” ging haar vader voort, „denk er aan, kind. Het is hetzelfde wat ik ook aan Lize en Jaantje gezegd heb vóór haar vertrek, en het zal ook nog goed zijn voor Mina, als hare beurt komt.”

Moeder Brooks meende „dat dominé zelf het niet beter kon zeggen.”

Het maal was afgelopen en daarmee ook de feestviering in de hut. De borden werden weggezet en moeder Brooks maakte de opmerking, dat, na de podding, Kerstdag al even eentonig was als een Zondag. Martha was naar boven gegaan om hare bezittingen bij elkander te pakken, evenals hare zusters dit vóór haar gedaan hadden. Haar Bijbel en kerkboek, haar daagsche kleeren en eenige kleinigheden pakte ze te zamen in een ouden omslagdoek. De drie jongste kinderen stonden haar vol verbazing aan te staren, toen zij hun vertelde, hoe zij den volgenden dag met dat pak in den trein zou stappen, en heel, heel ver van hen weggaan. Toen alles was weggeruimd en moeder Brooks Mina naar de boerderij had gezonden om melk voor de koffie te halen, en zelf wat stil was gaan zitten in den ouderwetschen armstoel, deed Martha haar nieuwen warmen doek om, zette den hoed op, dien zij dien morgen voor het eerst had gedragen en sloeg den weg naar het kerkhof in. Zij had den voorgaanden Zondag, na de bijbelklasse, een bepaald plan gemaakt voor dezen namiddag; en ging thans recht op haar doel af. Zij hulde zich dicht in haar doek, want de avond begon te vallen, en het vroom dat het kraakte. Aan het kerkhek gekomen, trad zij op het kerkhof, en stond weldra stil bij een eenvoudig graf, waar op een bijna nieuwen steen de naam vermeld was :

Marie van Lee
overleden 18 —
oud 15 jaar.

Een paar maanden geleden was Martha medegegaan met de begrafenis van dit haar vriendinnetje. „Ik zal dikwijls aan haar denken, als ik weg ben,” zeide Martha tot zichzelf. „Zij had de onuitsprekelijke gave; zij was niet bevreesd voor den dood, omdat Hij voor haar gestorven was. Zou Mietje daarboven ook Kerstfeest vieren?”

Nog vervuld met de gedachte aan Mietje en het leven in den hemel, ging Martha huiswaarts. Het was heel stil om haar heen, de boomen en heesters schenen ter ruste te zijn gegaan in een grauwen nevel en zacht te sluimeren evenals Marie in het stille graf. Te midden dier stilte klonken op eens de Kerstklokjes een, twee, drie, vier, — een, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven, acht, negen — telde Martha, en luid schenen ze haar toe te roepen in den stillen avond: Gode zij dank — voor zijne onuitsprekelijke gave.

„Ziezoo,” vervolgde zij, toen de klokken nog eens hetzelfde maatgezang deden hooren, „zoo kan ik het goed onthouden. Als het soms moeilijk is met het werk in Londen zal ik daar altijd aan denken, en ik geloof dat de Heer zelf mij helpen zal om het te onthouden.”

O P R E I S.

Den dag na Kerstmis kon men vroeg in den morgen twee meisjes aan het station te Winthrop zien staan; het waren Mina en Martha, deze laatste met het bundeltje vast in de hand geklemd, om het toch vooral niet te vergeten. Toen de eerste dochter de wijde wereld

was ingegaan, hadden vader en moeder haar naar den trein gebracht. Een jaar daarna had alleen moeder Jaantje vergezeld, en thans was het vertrek van een der meisjes zulk een gewone zaak geworden, dat alleen Mina voor het wegbrengen kon gemist worden. 't Was jammer van den tijd — had moeder gezegd — nu er toch reeds twee handen minder waren voor het werk.

Hijgend en blazend kwam de locomotief aangezwoegd; een vluchtige kus, een haastig instappen en — bom sloeg de conducteur het portier van den 3^e-kl.-wagen dicht, alsof hij het niet de moeite waard vond om voor zoo'n onbeduidende passagier als Martha Brooks met haar klein bundeltje den trein te doen ophouden. Voort ging het, — de kerktoeren van Winthrop was weldra uit Martha's oog verdwenen, en met hem liet zij geheel haar vorig leven achter zich. Het was geen warm, liefhebbend tehuis, dat zij verliet, maar zij kende er geen ander, en de gedachte van er voorgoed afscheid van te nemen, deed haar gemoed vol schieten. „Weêr een, die haar leven begint in de 3^e klasse,” zei de man naast haar, met zijn dikken, vereelten duim naar zijn nieuwe buurvrouw wijzend, — nu, ging hij als vergoelijkend voort, of de reis in de 3^e dan wel in de 1^e klasse gaat, op het eind komt het toch overeen uit.”

Het nieuwe reisgezelschap, alles wat zij thuis achterliet, het leven, dat haar wachtte, dat alles woelde in Martha's gedachten als een bonte mengeling doorheen, terwijl de trein haar voerde langs eindeloze weilanden en velden. Nu en dan hielden zij stil in de een of andere provinciestad en zag Martha torens en daken en huizen, zooveel huizen, dat zij telkens bang was om Londen voorbij te stoomen, maar de buurman zei lachend: »neen, kind, daar is geen vrees voor.”

Toen de avond reeds begon te vallen, was het einde der reis bereikt; een dichte drom van dooreenwoelende menschen, die ieder alleen maar voor zichzelf scheen

te zorgen, was al wat Martha zag toen zij daar geheel alleen te midden dier menigte met haar bundeltje stijf in de hand geklemd op het perron stond. Zij gevoelde zich zoo eenzaam en verlaten, als stond zij geheel alleen op de wereld, toen zij zich op den schouder voelde kloppen, en omziende een knap gekleeden, ouden man bemerkte, die haar vraagde, of zij niet het meisje van Winthrop was? „Want,” zei hij, „ik ben de man van juffrouw Perkins, die u kom afhalen.” Hoe welkom deze verschijning haar was, kan alleen iemand begrijpen, die zich ook wel eens in Martha's omstandigheden heeft bevonden. Perkins nam haar pak en beiden vervolgden weldra hun weg boven op eenen omnibus, van waar Martha gelegenheid had zich meer en meer te verwonderen over de onbegrijpelijke grootte en drukte harer nieuwe woonplaats.

Juffrouw Perkins, zooals mijne lezeressen zeker gaarne zullen vernemen, was eene nicht van Martha's moeder; zij was in een goed doen, en daarbij goedhartig genoeg om de leden harer familie, die in minder goede omstandigheden verkeerden, zooveel in haar vermogen was te hulp te komen. Zoo had zij Lize bij zich aan huis ontvangen en in een dienst bezorgd, dien zij eerst zelf te voren had opgezocht; met Jaantje had zij hetzelfde gedaan, en nu was Martha aan de beurt. „Voor de volgende zal ik het ook weer doen,” zei ze tot haar man, „want het zijn eenvoudige kinderen, zonder gekke kunsten, en zij doen mijn aanbeveling eer aan.”

Juffrouw Perkins ontving Martha hartelijk en vraagde allereerst wat zij wel van Londen vond. „Heel groot en druk,” zei Martha. „Ja, ja,” knikte juffrouw Perkins, „dat dacht ik voor dertig jaar ook, toen ik voor het eerst in Londen kwam, maar nu geef ik er niets meer om.” Martha zei niets, maar gevoelde een onbegrensde bewondering voor iemand, wier ondervinding haar zoo ver had gebracht. Zij volgde juffrouw Perkins naar de donkere achterkamer, waar zij onder het genot van een kopje koffie en een dikke boterham alles moest ver-

tellen van moeder, vader en de kinderen. Op hare beurt verhaalde juffrouw Perkins hoe Lize en Jaantje het maakten, en verder dat zij reeds een dienst voor Martha gevonden had. „Het is een druk huishouden,” vervolgde zij, het tweede kopje inschenkende, „het gras zal er u niet onder de voeten groeien, maar ik zei al tegen mijn man, dat zal ze ook niet verlangen; ze heeft genoeg gras zien groeien in Winthrop.” Juffrouw Perkins lachte hartelijk over haar eigen geestigheid, Martha lachte ook, ofschoon zij maar half begreep waarom.

„Het is bij juffrouw Van der Bank, die kamers verhuurt, in de Zuiderstraat,” ging juffrouw Perkins voort. „Ik ken haar zelf niet, maar de bakkersvrouw uit de Jansstraat heeft een nicht, die er gediend heeft, en die zeide mij dat de dienst open was; zoo kwam het in orde.”

In den loop van den avond vernam Martha, dat de heer Perkins schilder, glazenmaker en nog veel meer was; „ge kunt u niet voorstellen, kind, wat hij al niet maken kan,” zei juffrouw Perkins.

„Kan hij ook kerken bouwen?” vroeg Martha, die dit altijd als het allerhoogste had beschouwd.

„Bouwen misschien nu niet precies, hij heeft het ten minste nog nooit beproefd, — maar, zonder hem kwam er geen eene kerk klaar; ramen, opschriften met mooie krulletters, — het is niet te zeggen wat hij al maken kan. Morgen zult ge er iets van zien op de winkelramen.”

Eindelijk bemerkte juffrouw Perkins hoe Martha's oogen onder haar verhaal al kleiner en kleiner werden, en weldra dreigden dicht te vallen, hoeveel moeite zij zich ook gaf om heel aandachtig te luisteren.

„Het is waar ook, kind, ge hebt een vermoeienden dag achter u; kom maar met mij meê.”

Het kleine insteekkamertje was voor Martha in orde gebracht; hetzelfde waar Lize en Jaantje ook haar eersten nacht in Londen hadden doorgebracht. Martha was zoo moe, dat zij hare gedachten niet goed kon verzamelen,

toen zij in het kleine bed met de helderwitte gordijnen lag. Alles ging in bonte mengeling haar voorbij: het afscheid, haar vertrek, de reis, de groote, groote stad, een wereld van daken en schoorsteenen, en dan die lange tocht boven op den omnibus. Ook aan de onuitsprekelijke gave dacht Martha, en het kwam haar voor, dat er wel eenig gevaar was om de gedachte hieraan te verliezen, te midden van al die drukte, al dat gewoel, maar — hare oogleden werden zwaarder en zwaarder en weldra sliep zij even rustig als thuis in het kleine huisje op de stille heide, onder de hoede van denzelfden Hemelschen Vader, wiens oogen zijn aan alle plaatsen.

N°. 19 ZUIDERSTRAAT.

Martha was vroeg op den volgenden morgen, en had nog tijd om met Perkins alle bijzonderheden van de sierlijk gevormde, kleurige letters op ramen en deur te bewonderen, vóór de juffrouw hen voor het ontbijt riep. Nadat ze deze had geholpen om de kopjes en borden te wasschen, zeide Perkins haar, dat het tijd was zich klaar te maken; hij had zijn werk in de nabijheid der Zuiderstraat, en zou haar dus even aanbrengegen. Weder nam Martha haar bundeltje op, bedankte de juffrouw en stond voor de tweede maal gereed om een onbekende toekomst tegen te gaan. Vele, vele straten liep zij door naast haar geleider, totdat deze bleef staan voor no. 19, dat hij Martha als de plaats harer bestemming aanwees.

„Houd je maar goed, kind,” zei Perkins met een stevigen handdruk en verwijderde zich na haar nog eens bemoedigend te hebben toegeknikt. Die vriendelijke deelneming was niet overbodig, want ons vriendinnetje had een gevoel alsof zij wel in den grond zou willen

zinken, het hart sloeg haar in de keel; met Perkins verdween de laatste schakel, die haar aan het vorige leven verbond; alles zou thans nieuw voor haar zijn.

Martha had niet lang op de stoep gestaan of zij hoorde verwarde luide stemmen in den gang; de deur werd met een ruk geopend en een meisje, van haar leeftijd ongeveer, schoot haar voorbij, gevolgd door een groote, zware vrouw, van middelbaren leeftijd, die, zonder acht op Martha te slaan, voortging op luide toon: „Wel, heb ik van mijn leven! ik zal je leeren de kruimels aan de vogels te geven, in plaats van ze te bewaren voor de podding van den volgenden dag; het is goed dat ik u den dienst reeds had opgezegd; — wel, heb ik van mijn leven!” Zij zweeg om adem te halen, en, rondziende naar het voorwerp harer verontwaardiging, dat intusschen reeds om den hoek der straat was verdwenen, bemerkte zij Martha, die verlegen op de stoep was blijven staan. „O, gij zijt zeker het nieuwe meisje,” ging zij, nog hijgende, voort. „Heb ik van mijn leven; ge hadt een uur vroeger hier kunnen zijn. Ge zult de handen uit moeten steken, verstaat ge? Ik hoop, dat ge goede handen hebt, en ze kunt gebruiken vooral, want dat laat tegenwoordig nog al eens wat te wenschen over.”

Martha wist niets op dien vloed van woorden te antwoorden, en volgde, geenszins gerustgesteld door de ontvangst, hare nieuwe meesteres, die haar vooringe vele trappen op tot aan den zolder, waar zij haar een klein kamertje als het hare aanwees.

„Leg hier uw pakje neer,” zei ze, „en kom bij mij in de keuken, zoo gauw ge uw werkpak hebt aangetrokken; want, heb ik van mijn leven, er is nog heel wat voor u te doen, eer het twaalf uur is.”

Zooals mijne lezers reeds bemerkt hebben, was mejuffrouw Van der Bank niet iemand van een zachtmoedig karakter, haar humeur had eenigermate geleden onder de aanraking met vele onwillige dienstboden en niet-betalende huurders; zoodat zij het treurige voornemen

had opgevat, iedereen te wantrouwen liever dan zichzelf eens bedrogen te zien.

Martha zag haar kamertje eens rond; het was heel klein, en bevatte alleen een bed en een stoel. Zij was spoedig in haar daagsche katoenen japon en ging toen snel naar de keuken, waar juffrouw Van der Bank haar de noodige inlichtingen gaf. Veel geduld had de dame niet, en het kostte Martha moeite alles in eens te onthouden. Betreffende de bediening der verschillende huurders waren de bevelen zeer duidelijk en afgemeten: „Als de voorkamer schelt, dan gaat ge er heen, als de wind, begrepen? Zij betalen goed en moeten dus behoorlijk bediend worden; de voordeur kan wachten, maar de voorkamer nooit. De bovenkamer heeft geen haast, als ge aan iets bezig zijt: eerst afmaken; ze verbeelden zich heel wat, maar ik houd niet van dien kalen bluf.” — „En als de bewoners der zolderkamer schellen?” vroegde Martha.

„Heb ik van mijn leven!” riep juffrouw Van der Bank verontwaardigd uit, en liet van schrik den lepel in de kokende melk vallen, die ze bezig was te roeren voor de podding, „de zolderkamer schellen! een mooie ruime kamer met stookplaats en al voor zeven stuivers in de week, en dan nog schellen! heb ik van mijn leven.”

Het was laat, eer Martha haar zolderkamertje kon opzoeken, maar toen zij eindelijk alles had afgedaan en op den rand van haar bed ging zitten, scheen haar alles zóó vreemd, zóó nieuw, zóó ongewoon, dat zij moeite had om te gelooven, dat zij dezelfde Martha Brooks was, die vóór twee dagen te Winthrop in den trein stapte. Het was heel koud boven op zolder, Martha kleedde zich haastig uit bij het licht van eene groote ster, die vriendelijk door het kleine venster op haar nederzag.

„Hij kent de sterren bij name,” dacht Martha, en gevoelde zich getroost bij die gedachte, „Hij kent ook mij en kan mij vinden te midden van al die menigte menschen in de groote, groote stad.” Op eens klonken

door den stillen nacht de klokken van vele verschillende torens, die het uur van middernacht sloegen; het herinnerde haar de Kerstklokken van Winthrop. „Dat is,” dacht Martha, „opdat ik de onuitsprekelijke gave niet zou vergeten; hoe vriendelijk helpt mij de Heer. Laat de klokjes luiden, klinken in uw hart,” sprak ze zacht, „klinken Hem ter eere, onder vreugd' en smart.”

MARTHA SLUIT VRIENDSCHAP MET DE BEWONERS DER ZOLDERKAMER.

Toen Martha eenige dagen bij juffrouw Van der Bank geweest was, begon zij langzamerhand op de hoogte der huurders te komen. Het meeste belang stelde zij in de bewoners der zolderkamer. Elken ochtend zag zij daar een bejaarde, gebogen vrouw uitkomen, die nooit vóór den avond huiswaarts keerde nog wat meer gebogen. Martha meende soms stemmen in de kamer te hooren en nu en dan liet zij haar stofdoek even rusten, om te overdenken, wie toch die tweede, onzichtbare bewoner wel zou zijn. Haar naam was Van der Horst, maar meer kon zij niet van haar te weten komen, daar juffrouw Van der Bank haar zooveel werk opdroeg, dat zij nooit een vrij oogenblikje had om haar onderzoekingsstocht tot de zolderkamer uit te strekken.

De eerste Zondag kwam, en met dien dag hoopte Martha op eene kleine verademing.

Niet dat zij onwillig was of tegen werken opzag, maar te midden der eindelooze opeenvolging van schrobben en schuren en boenen, verlangde zij onbeschrijflijk naar een oogenblik rust. Dan was er nog iets, een onbestemd verlangen naar een vriendelijk woord; soms, midden onder het drukste werk, of 's avonds vóór zij insliep, kwam er over haar een gevoel van leegte, van verlatenheid, dat haar het hart toekneep. Heel

bescheiden en halt aarzelend vroeg zij dien Zondagochtend aan juffrouw Van der Bank of zij ook soms naar de kerk mocht gaan, als alles netjes aan een kant was gedaan. Haar aarzeling bleek niet ongegrond. „Heb ik van mijn leven,” viel de juffrouw uit, „vijftig gulden huur, melk in de thee — het huis vol huurders, en dan als een dame naar de kerk! — heb ik van mijn leven! Vraag liever om een zijden japon en een rijtuig om u naar de kerk te brengen, — heb ik van mijn leven!”

Martha ging bedrukt aan haar werk. Zij moest sloven en werken juist zooals in de week, en zou haast vergeten hebben, dat het Zondag was, indien er niet in den namiddag een rustig uurtje ware gekomen.

Juffrouw Van der Bank kleeedde zich na het eten zoo mooi als Martha haar nog nooit had gezien, en ging toen uit, na haar een lange lijst met bevelen achtergelaten te hebben. Martha maakte eerst alles gereed voor de thee, en ging toen naar haar kamertje. Het was juist het uur, waarop zij gewoon was naar de Bijbelklasse te gaan, en Martha dacht er aan wat mevrouw wel zou vertellen, en of zij haar een oogenblik zou missen. Toen ging zij na in hoever zij haar voornemen getrouw was nagekomen, met betrekking tot de Kerstklokjes: zij nam haar Bijbel, las het hoofdstuk voor dien dag, en bad toen ernstig, dat het toch in haar leven mocht blijken hoe gaarne zij voor dien Heiland wilde leven, die haar het eerst en zoo uitnemend had liefgehad. Toen daalde er vrede af in het hart van het eenzame meisje, en zij zong: Nog juicht ons toe die zaal'ge nacht, enz.

Op eens werd de deur zacht geopend, en de bewoonster van het zolderkamertje stak haar hoofd door de reet, en zei vriendelijk: „Ik ga naar de kerk, zoudt gij straks eens even naar mijne dochter willen zien? Ze is zoo min vandaag. Ik had nog nooit gelegenheid om u te spreken; maar ik dacht, ge zoudt het wel voor mij willen doen.”

Martha vond, dat een bezoek op de zolderkamer be-

hoorde tot de vrijheden, die zij zich in de afwezigheid van juffrouw Van der Bank wel kon veroorloven, vooral daar vrouw Van der Horst niet gescheld had, en zoo gauw zij deze de voordeur dicht hoorde trekken, klopte zij aan de tegenover haar gelegen kamer aan.

„Binnen”, zei een zwakke stem.

Het vertrek, waar Martha binnentrad, was armoedig gemeubeld, maar helder en knap; in een lage krib lag een mager, bleek meisje, wier ingevallen, vermoede gelaatstrekken Martha zooveel medelijden inboezemden, dat zij dadelijk op de zieke toetrad, en vraagde of zij haar van dienst kon zijn.

„Gij zijt zeker de nieuwe meid,” zei deze.

„Ja,” antwoordde Martha, „ik ben hier sedert Woensdag, maar had nog geen tijd om bij u te komen.”

„Neen, dat begrijp ik,” hervatte de kranke; „juffrouw Van der Bank vindt, dat de zolderkamer geen bediening noodig heeft. Hoe bevalt het u hier?”

„Redelijk, 't is alles nog zoo vreemd. Zijt gij altijd ziek geweest,” vervolgde Martha met een blik op de lijdende trekken der zieke.

„Sedert twee jaar ben ik zooals nu,” was het antwoord.

„Na vaders dood ging moeder uit werken en ik naar de fabriek, maar het werk was mij te zwaar, ik werd ziek; wij konden geen dokter betalen, toen ik uit de bus moest, en ik werd al erger, tot ik niet meer op kon staan. Moeder moet hare werkhuizen aanhouden, anders kunnen we niet leven, en nu moet ik het aanzien hoe moeder zich afslooft, en kan zelf niets voor haar doen, en lig hier den geheelen dag alleen; het is zoo lang soms. Ik hoorde u straks zingen, en vraagde of moeder u even roepen wilde.”

„Ik zong een lied, dat mevrouw Elling mij leerde; als die eens bij u kwam, dat zou u goed doen.”

„Er is hier ook wel een dame, die zieken bezoekt, eene wijkdiakones noemen ze haar. De vorige meid, Hanna, vertelde mij hoe zij hier ook eens aan de deur kwam om naar mij te vragen; maar juffrouw Van der

Bank riep hard: „niet noodig,” alsof zij de slager ware geweest. Hannia had haar willen vragen om boven te komen, maar zij durfde niet voor de juffrouw.”

„Welnu,” zei Martha, heel kordaat, „als ik de wijkdiakones opendoe, zal ik haar vragen om bij u te komen.”

„Ja, dat is goed,” meende de zieke, „want ziet ge, ik ben niet goed, niet zooals ik zijn moest. Mijn hart komt in opstand telkens als ik er aan denk hoe hard moeder moet werken en hoe machteloos ik hier nederlig.”

Martha bedacht zich of zij niet een woord van troost en bemoediging kon zeggen, want het kon nog zoo lang duren vóór de wijkdiakones kwam. „Wil ik u het Kerstlied eens voorzingen?” sprak zij, en de daad bij het woord voegend, begon zij:

Nog juicht ons toe, enz.

Daarna verhaalde zij van de Bijbelklasse van mevrouw Elling en van de Kerstklokjes. „En luiden ze hier ook in uw hart,” was de vraag der zieke, „midden onder het harde werken en het knorren van de juffrouw?”

„Niet altijd,” zei Martha aarzelend, „maar,” voegde zij er kleurend bij, „toch wel dikwijls.”

„O, kon ik dat ook zeggen,” zuchtte het kranke meisje. „Moeder kan zeggen: „Uw wil geschiede”; maar terwijl mijne lippen het haar nazeggen is mijn hart er ver vandaan.”

„Nu,” zeide Martha, „ik denk dat het ook veel moeilijker is met de klokjes, voor iemand die ziek is, dan wanneer men, zooals ik, zich altijd gezond en frisch gevoelt; maar, dat weet God de Heer ook wel, en, als ge het Hem vraagt zal Hij u zeker helpen.”

Martha was half verlegen over haar eigen woorden, maar zij schenen het zieke meisje genoeg te doen. Zoo zaten ze nog een poosje bij elkaar, totdat Martha opschrikte door het geritsel van mejuffrouw Van der

Banks zijden japon, en zich zoo snel mogelijk naar beneden spoedde.

HET WORDT MARTHA TE ZWAAR.

Salomo zegt: „een gedurige druiping ten dage des slagregens en een kijfachtige huisvrouw zijn even gelijk;” maar, als ik te kiezen had, koos ik den regen. Martha dacht er zeker ook zoo over; — hoe zij ook haar best deed, juffrouw Van der Bank ging altijd van de onderstelling uit, dat zij zeker alles vergeten, alles verkeerd doen zou, indien zij het meisje niet in een voortdurenden staat van verbijstering hield, door een opeenvolging van ruwe woorden en bedreigingen. Zoo gingen de dagen en weken voorbij. Het was toen zij ongeveer vier maanden in Londen geweest was, dat Martha er zich over begon te verwonderen, dat zij zich altijd zoo moê, zoo uitgeput gevoelde. Alles was veel zwaarder geworden, de emmers, de bak met eten, en de trappen schenen haar eens zoo hoog. Een paar maal had Martha in dien tijd 's avonds naar de kerk kunnen gaan, doordat vrouw Van der Horst in haar plaats voor het avondeten der huurders had gezorgd. Het had haar goed gedaan de welbekende woorden te hooren en mede te zingen tot Gods eer, en zij had vóór het eerst sedert haar vertrek van Winthrop, een gevoel gehad van zich ergens thuis te gevoelen. Zelfs was het eens gebeurd, dat juffrouw Perkins haar op de thee had verzocht met Lize en Jaantje; wel had juffrouw Van der Bank heel lang tegengestribbeld, toen juffrouw Perkins er met haar over kwam spreken, maar de toestemming was toch gekomen, en Martha had het er wel voor over om nog dagen daarna te hooren: „heb ik van mijn leven, 50 gulden loon, meid-alleen, en dan nog naar partij-

tjes gaan!" De zusters hadden gevonden, dat Martha er slecht uitzag en haar aangeraden om zich te verbeteren, maar de gedachte aan vrouw Van der Horst en hare dochter Kaatje deed Martha van elk voor-nemen van verandering afzien. Zij was in de laatste weken' een groote steun voor de arme zieke geweest, ja haar bijna onmisbaar geworden. Als een vriendelijke zonnestraal sloop zij meermalen daags het zolderkamertje binnen, warmte en troost met zich brengend, totdat ook in Kaatje's hart de Kerstkllokjes begonnen te klinken, eerst heel zacht, maar allengs harder en duidelijker.

Eene groote vreugde was Martha in die maanden te beurt gevallen: mevrouw Elling had haar geschreven. Die brief was Martha's grootste schat; zou wel iemand in Londen zoo iets kostbaars bezitten? Zij las dien 's avonds als zij naar bed ging, en 's ochtends voor het werk, en nam hem mede naar Kaatje en hare moeder, om haar er mede van te doen genieten. Met den brief in haar zak was het alsof de onvriendelijkheid van de juffrouw, het onophoudelijke loopen naar de schel, alle kleine moeielijkheden oneindig gemakkelijker te dragen waren. Mevrouw Elling, die zooveel anders had om over te denken, had tijd gevonden om aan haar te schrijven; en zulk een hartelijke, vriendelijk deelnemende brief. Er stond in, dat mevrouw haar miste op de Bijbelklasse, waar Mina nu hare plaats innam, dat zij zoo blijde was geweest van vrouw Brooks te vernemen hoe Martha hare zuster reeds had ontmoet en vriendelijk bij juffrouw Perkins was ontvangen. „En nu, lieve kind," besloot mevrouw Elling, „ik hoop van harte dat ge, ver van al uwe vrienden, zult ondervinden, dat er één Vriend is, die overal met ons gaat, een onveranderlijke vriend. Gij zult het zeker niet altijd gemakkelijk hebben, maar, als we ons geheel aan zijne leiding overgeven, dan zullen wij ondervinden, dat zijne wegen altijd de beste zijn. Als wij weten, dat wij elk deel van ons dagelijksch werk, ook het kleinste,

kunnen doen tot eer van onzen Heiland, voor Hem alleen, dan zal het ons nooit te zwaar vallen. Zoo op deze wijze den Heer met alles genoeg te kunnen geven, is een heerlijke gedachte, die mij dikwijls tot grooten troost is, en ik weet, dat het voor u ook zoo zijn zal, daar wij toch denzelfden Meester wenschen te dienen." De brief was niet heel lang, maar niets had haar zoo welkom kunnen zijn dan dit schrijven, niets dat haar zooveel helpen kon in het moeilijke leven, alleen in de groote stad.

De winter was nu voorbij, en met het naderende voorjaar was een vriendelijke bezoeker het huis van juffrouw Van der Bank binnengetreden. Martha had woord gehouden, en ofschoon zij zelve verbaasd stond over hare stoutmoedigheid, de wijkdiakones binnengeroepen en haar gevraagd Kaatje te willen bezoeken. De zieke genoot veel van deze herhaalde bezoeken. De diakones begreep wat de arme kranke noodig had, en sprak haar van den liefderijken Medicijnmeester, die niet voor gezonden, maar voor zieken kwam. Ook wist zij ander werk voor moeder Van der Horst te vinden, dat zij mede naar huis nam, zoodat Kaatje veel minder alleen was dan vroeger.

Het was op een Zondagavond kort na Paschen, dat Martha heel langzaam naar de kerk liep; de weg scheen haar lang, ze was zoo moe; zeker het voorjaar, dacht ze. Alles wat er in de kerk gebeurde, kwam haar voor als een droom; de preekstoel en de predikant werden kleiner en kleiner, hoe langer hoe grooter werd de kerk; eindelijk zag of hoorde zij niets meer, totdat ze op eens, onzacht wakker geschud, de vrouw van den koster vóór zich zag staan. „Het is heel onbehoorlijk voor jonge meisjes om in de kerk te slapen," zei deze op strengen toon; toen, ziende hoe vermoeid Martha er uit zag, voegde zij er vriendelijker bij: „Kind, ga naar huis en vroeg naar bed, je bent doodmoe." — „Ja, dat geloof ik ook," zei Martha met langzaam terugkeerend bewustzijn, „'t spijt mij wel, dat ik geslapen heb; het

is mij nog nooit gebeurd." Vrouw Kruims, die een goed, vriendelijk yrouwte was, al zag ze er bij de vervulling van haar ambt wat barsch uit, nam Martha onder den arm, en geleiddé haar naar huis. Het kostte Martha moeite om boven te komen, en vrouw Van der Horst moest haar helpen uitkleeden. Ze sliep dien nacht niet, en moest den volgenden ochtend bekennen, dat het opstaan haar onmogelijk was. Juffrouw Van der Bank was zeer gebelgd: „Wat dienstmeisjes zich tegenwoordig wel verbeelden, heb ik van mijn leven." Martha moest maar dadelijk naar het gasthuis, en voor het eerst van haar leven vond zij eene wijkdiakones, eene goede instelling, en wachtte de dame aan de deur op om haar om inlichtingen te vragen. Maar het bezoek liep anders af dan de juffrouw verwachtte; Martha bleef op haar zolderkamertje, waar vrouw Van der Horst haar zou oppassen, en zoolang zou een nichtje van juffrouw Van der Bank het werk komen doen. Eenmaal slechts kwam de juffrouw boven om Martha het onbehoorlijke van haar gedrag onder het oog te brengen. Toen zij het bleeke, uitgeputte gezichtje zag, even wit als het kussen, waarop het rustte, had zij geen moed om aan haar voornemen gevolg te geven, en zei alleen, dat Martha haar best moest doen om gauw beter te zijn, zij zou de plaats zoolang voor haar open houden. Daarna kwam zij de rust op het zolderkamertje niet meer storen, en Martha beleefde de kalmste, aangenaamste dagen, die zij ooit had gekend. Juffrouw Perkins kwam haar eens bezoeken, daarna Lize en Jaantje, en, wat nog het allerbeste gevolg van Martha's ziekte mocht heeten, juffrouw Van der Bank kwam tot de ontdekking, dat de suiker, de boter en de koek der huurders veel sneller op waren dan te voren; zij wilde het zichzelf ternauwernood bekennen, maar de gedachte kwam bij haar op, dat Martha haar nog niet zoo heel slecht had gediend. Toen Martha wat beter werd, mocht zij in een grooten stoel bij Kaatje komen zitten, en beide meisjes genoten veel van die rustige

uurtjes. De frissche, zachte voorjaarslucht kwam door het open venster binnen, en voerde Martha nieuwe krachten aan. Zij lag uren lang stil te staren naar de blauwe lucht en de terugkeerende zwaluwen, en toen zij, geheel hersteld, het werk kon hervatten, zag zij altijd op dezen tijd terug als op een rustigen Zondag te midden van een drukke week, die nog lang zijn versterkenden, verheffenden invloed doet gevoelen.

MARTHA'S BEZOEKERS.

Kort daarna werd juffrouw Van der Bank ziek, tot haar eigen groote verbazing. Het nichtje moest weer inspringen; maar de juffrouw bepaalde, dat Martha het opperbestuur der huishouding moest hebben, en — den sleutel der provisiekamer en kelder, zoodat boter, suiker en koek veilig waren. Iedereen, niet het minst Martha zelf, was verbaasd hoe goed alles onder haar opzicht ging. Zij werkte even bedaard en stil als voorheen; maar het gevoel, dat de juffrouw haar alles toevertrouwde, verhoogde haar zelfvertrouwen en was haar tot grooten steun.

Eens op een ochtend werd er gescheld. Martha deed open, en zag tot haar niet geringe verwondering en vreugde den heer en mevrouw Elling voor zich staan. Het trof heel goed, dat de huurders der voorkamer juist den geheelen dag uit waren, zoodat Martha hare bezoekers daar binnen kon laten. Toen liep ze gauw naar het nichtje, en vroeg haar om eens even naar het eten te willen zien, en kwam daarop met verhoogden blos, en geheel verlegen over zoo groote eer, die haar te beurt viel, bij hare vrienden terug. Mevrouw Elling vertelde haar van Winthrop, van huis, van de Bijbelklasse, totdat Martha, van de eerste verbazing bekomen,

wat meer vrijmoedigheid kreeg, en langzamerhand vertellen kon, hoe zij het in dien tijd had gehad. Zij verhaalde hoe zeer zij de Bijbelklasse had gemist, hoe eenzaam zij zich in het eerst gevoelde, verder van vrouw Van der Horst en Kaatje, van de wijkdiakones en van hare ziekte. „Het is wel een heel ander leven voor u hier, mijn kind,” zei mevrouw, vertrouwelijk de hand op Martha's schouders leggend, „maar, niet waar, ook te midden van het drukke werk hier in de groote stad is het uw wensch om een getrouwe dienstmaagd van onzen gezegenden Heiland en Koning te zijn en tot zijne eer te leven?” Martha knikte toestemmend. „Ik doe mijn best met de Kerstklokjes, u weet wel,” zei ze zacht, „soms is het heel moeielijk, en dan laat ik den moed wel eens zakken, maar dan klinkt altijd weêr dat heerlijke woord: „Gode zij dank voor zijne onuitsprekelijke gave,” en o, dat helpt zoo!”

Eindelijk zei mevrouw Elling dat het tijd voor hen was om heen te gaan; zij waren voor kort in Londen, en juffrouw Van der Bank woonde ver weg. Martha had echter een verzoek; ze durfde het nauwelijks vragen, maar, zouden dominé en mevrouw nog eens even bij Kaatje willen komen, zij had deze zoo veel van hare vriendelijke bezoekers verteld?

Mevrouw zag haar man vragend aan, en, een stille toestemming op zijn gelaat lezende, volgden beiden Martha naar het zolderkamertje. De heer Elling sprak geruimen tijd met het zieke meisje, en droeg daarna in het gebed hare nooden en behoeften aan God op, Hem dankend tevens voor zijne onuitsprekelijke gave. Toen de predikant haar de hand tot afscheid reikte, sprak de zieke bewogen: „O, ik dank u, nu zijt gij niet meer alleen Martha's vrienden, maar ook de mijne.” 's Avonds, toen Martha haar op dienzelfden dag nog even goeden nacht kwam wenschen, sprak ze met stralende oogen: „Nu kan ik ook zeggen, evenals moeder: Uw wil geschiede; o, de Heer is zoo goed, en ge zijt in zijne hand het middel geweest, dat deze

groote vreugde ook mij ten deel viel," en Martha zag op haar gelaat hoe er thans een vrede in het hart der franke woonde, zooals zij die te voren nooit had gekend.

En nu is mijn verhaal ten einde. „En werd juffrouw Van der Bank beter?" en „zag Martha nu niet eens naar een beteren dienst uit?" en „bleef Kaatje altijd ziek?" en, en, en, zoo hoor ik mijne lezeressen nog allerlei vragen doen, en zie in gedachten allerlei onvoldane blikken op mij gericht. — Ja, juffrouw Van der Bank werd langzamerhand wel wat beter, maar niet geheel: zij bleef zwak en lijdend, en — kon niet meer buiten Martha, die er thans geheel van afzag om een anderen dienst te zoeken; want, en dit is nog wel het voornaamste wat mij nog te vertellen overblijft, met de juffrouw had eene groote verandering plaatsgegrepen: zij bromde in het geheel niet meer, maar gaf, heel rustig, van haar ziekenstoel de bevelen, die Martha even gewillig, maar met heel wat vroolijker gelaat, ten uitvoer bracht. Gedurende hare ziekte had de juffrouw over alles eens ernstig nagedacht over alles wat er om haar heen en in haar binnenste was omgegaan, en zoo was zij er toe gekomen om zich te herinneren hoe getrouw Martha in het vervullen harer plichten was geweest, en hoeveel zij zelf ten opzichte van de hare was te kort gekomen, en zoo was Martha's prediking zonder woorden, onder Gods zegen, niet vergeefs geweest, en 's Zondags, als het werk afgeloopen is, kunnen mijne lezeressen, als zij de keuken van juffrouw Van der Bank binnentreden, deze dame in haar ziekenstoel vinden met een zachte, vredige uitdrukking op het vroeger zoo onrustige gelaat, Martha zit tegenover haar, met den geopenden Bijbel vóór zich, waaruit zij de juffrouw voorleest, nu eens uit het Oude, dan weêr uit het Nieuwe Testament, maar elke week wordt het leesuurte besloten met 2 Cor. IX : 15:

„Gode zij dank voor zijne onuitsprekelijke gave."

